

In the above situations, architectural stained glass cast act as decoration and structural element of the room. The main factor in choosing the composition and technological solutions monumental work from bulk glass composition is subordinate features of plant architecture, organic combination of internal space, support the general emotional state in the middle of the room, emphasizing the functionality of the building.

Research stained glass in interiors of passenger Kiev subway stations and cable car stations opens perspectives for further work art analysis Kiev artists monumental art.

Keywords: stained-glass window, monumental art, interior, architecture.

УДК 398.54(477)

Толубко Володимир Олексійович
здобувач

РЕЖИСУРА ФОЛЬКЛОРНОГО ФЕСТИВАЛЮ

Досліджуються видові форми фольклорних форумів, їх драматургія, сценографія, промоція. Розглядається динаміка режисури сучасних фольклорних фестивалів. Аналізується специфіка й особливості роботи режисера фестивалю, в якій поєднуються традиційні й сучасні методи для втілення завдань, що стоять перед режисерською групою (створення концепції, формату, наскрізної дії, основної події фестивалю, сценографії, звукового й світлового оформлення майданчиків, постановка відкриття й фінальної частини фестивалю).

Ключові слова: режисура, фольклорний фестиваль, сценічне дійство, видовищність.

Фольклорні фестивалі відносяться до найбільш масових видовищних заходів в українському соціально-культурному просторі. Існує низка вагомих підстав надзвичайної популярності фольклорного руху в усьому світі й особливості його побутування в Україні. Фольклорні фестивалі як актуальне соціальне явище у просторі сучасної української культури, крім збереження й популяризація традиційної національної спадщини, виконують ще декілька важливих функцій: художньо-естетичну, інформаційно-комунікативну, когнітивну, виховну, освітню, естетично-репрезентативну, рекреаційну та ін. [1, 128]. Режисер, який сьогодні працює над постановкою певного фольклорного фестивалю, має бути добре обізнаним як із історією та еволюцією фольклорного фестивального руху, так і з сучасними тенденціями й напрямками, які існують у цій царині.

З огляду на актуальність теми та її недостатнє наукове висвітлення метою даного дослідження є аналіз специфіки роботи режисера-постановника фольклорних фестивалів, що вимагає вирішення таких завдань:

- 1) з'ясувати характерні риси фольклорних фестивалів, що зумовлюють специфіку роботи режисера;
- 2) проаналізувати особливості роботи режисера на фольклорних форумах;
- 3) визначити перспективні напрями і тенденції подальшого розвитку режисури фольклорних заходів.

Зародившись наприкінці 20-х років ХХ ст. у США, через півстоліття фольклорний фестивальний рух набуває широкої популярності на міжнародній арені [1, 126]. Сьогодні, в епоху глобалізації, він сприяє пришвидшенню культурного обміну між окремими націями, етнічними групами і суспільними об'єднаннями. Безумовно, широка інформація про різні, часом дуже відмінні культури сприяє налагодженню мирних контактів між народами, зниженню між ними антагонізму й агресії. Проте глобалізація пов'язана також із поступовою уніфікацією багатьох аспектів і вимірів сучасної світової культури. Культурні антрополози застерігають, що явище духовного вакууму, "екзистанційної порожнечі" (за влучним висловом Й. Франка), що виникає разом із падінням духовності, може призвести до дегуманізації суспільства. Водночас транснаціональні глобалізаційні процеси, що відбуваються в усьому світі, призводять до заповнення цього вакууму такими стереотипами, що ведуть до уніфікації й вестернізації національних культур. Не оминають вони й Україну. З іншого боку, в багатьох країнах світу останнім часом спостерігається й протилежна тенденція: агресивно нав'язливе "зрівняння" всього культурного простору викликає протидію та відповідну зворотну реакцію – зацікавлення власною культурною традицією і фольклорною традицією інших народів (від культури найближчих сусідів до цілком екзотичних культур), а також бажання зберегти власні культурні цінності. На фоні цих загальних тенденцій українські фольклорні фестивалі всіх рівнів (від багатолюдних міжнародних до локальних місцевих) сьогодні мають міцний і тривкий фундамент.

В Україні зацікавлення фольклорною культурою має свої особливості, зумовлені тим, що протягом століть власне українською культурою, культурою, що сприяла національній самоідентифікації, була саме традиційна культура. В умовах заперечення існування українства й заборони української мови тільки фольклорна культура залишалася тим постійним підґрунтям, що неодноразово давав поштовх до відродження українців як етносу й української культури як самостійного явища у загальноєвропейському культурному контексті. Саме тому в Україні фольклорні фестивалі користуються

надзвичайною популярністю, як явища власної культурної самоідентифікації. Наприклад, кожного року із незмінним успіхом проходять фестивалі лемківського фольклору "Лемківська ватра" (проводиться з 1982 р. в с. Ждиня, Польща) та "Дзвони Лемківщини" (проводиться з 1999 р. поблизу м. Монастириськ, Тернопільська обл.). Варто зазначити, що в результаті операції Вісла, проведеної польським урядом у 1948 році по виселенню лемків із своїх споконвічних етнічних територій, Лемківщини як місця компактного проживання автохтонного населення вже 70 років як не існує. Можна без перебільшення стверджувати, що Лемківщина в реальності існує винятково на фольклорних фестивалях.

Фольклорна культура, до речі, не зводиться виключно тільки до рустикальної, сільської культури. Вона поширювалася й на інші соціальні верстви, такі як козацтво, ремісництво (в українських містах, що мали магдебурзьке право), а також включала шляхетсько-лицарські традиції української культурно-політичної еліти. Цей культурний пласт, маловідомий широкому загалу, має величезний атракційний і драматургічний потенціал для театралізованих фестивальных дійств.

Основною рисою фольклорних фестивалів є їхня максимальна зосередженість навкруги традиційної культури певного народу або етнічної групи, які на фестивалі ретрансплюються у театральньо-видовищних формах. Тобто, основним завданням режисера є поєднання культури непрофесійної, варіативної, якою априорі є фольклорна культура, із певними правилами й законами театральньо-постановочного мистецтва, яке є мистецтвом професіоналів. Причому це не повинно бути механічним перенесенням народних обрядів і звичаїв, пісень та ігор на фестивальні сцени, майданчики, що мало місце в недалекому минулому. На сьогодні перед режисером стоїть завдання органічного поєднання минулого й теперішнього, а також вибудовування фестивального дійства в такий спосіб, щоб для нашого сучасника, який існує в постмодерній культурній парадигмі, були цікаві прадавні традиції, висвітлені й представлені по-новому.

Іншим чинником, що диктує стратегію роботи режисера-постановника на такому фестивалі, як фольклорний, є ситуація, яка визначає основні напрямки й тренди загального розвитку сучасної культури. Йдеться про доволі відчутну комерціалізацію фестивального руху загалом, і фольклорного зокрема. Адже не секрет, що фестивальний рух є складовою туристичної інфраструктури будь-якої країни і в цьому плані Україна не є винятком. Перед сучасним режисером фольклорного фестивалю стоїть завдання максимального врахування комерційної складової заходу, а отже це не може не впливати на режисерський задум як загальної картини фестивалю, так і вибір окремих режисерських засобів й прийомів. Тому часто режисер фольклорного заходу поєднує свою роботу з адміністративною роботою директора чи арт-директора, а інколи й продюсера фестивалю. Набагато гірше, коли за режисуру фольклорного фестивалю беруться адміністратори й менеджери, що не мають професійної підготовки, плани й смаки яких продиктовані виключно комерційним завданнями.

Сьогодні в нашій країні кількісно значно менше фольклорних фестивалів, на яких працюють професійні режисери, а не аматори. Значною мірою популярною залишається теза, що фольклорний фестиваль – "це народне видовище, що не потребує ретельно підготовлених виступів учасників, постановки конкретних дійств, шиття костюмів, залучення професіоналів (режисерів, балетмейстерів і т.д.)" [6, 109]. Проте сама практика проведення фольклорних форумів доводить, що функції режисерської групи лежать в іншій площині. Перед режисером стоїть перш за все завдання виробити цікаву концепцію й формат фестивалю, продумати наскрізну дію, яка пов'язала б в цілісну, логічно вибудовану послідовність виступи інколи досить різних колективів (за територією проживання, за віковими показниками, за жанровими ознаками – хорові, танцювальні, інструментальні тощо); запропонувати оригінальну сценографію, звукове й світлове оформлення сценічних майданчиків, а також режисерську постановку відкриття й фінальної частини фестивалю, основної фестивальної події. Фольклорні фестивалі, на яких працюють професійні режисери, краще структуровані й організовані, мають цікавішу програму й піднесену святкову атмосферу.

Як правило, центральною подією фестивалю стає саме театралізоване дійство, яке акумулює основну ідею фестивалю. Наприклад, такою подією в пролозі VII фестивалю "Дзвони Лемківщини" (2005) було театралізоване дійство "Земля, розіп'ята на Хресті історії" (режисер А. Нечай). Саме продумані режисерські прийоми, професійно вибудовані мізансцени допомагають створити натхненну атмосферу свята й емоційне піднесення як в учасників дійства, так і у всіх присутніх, а також підсилюють естетичне задоволення від побаченого й почутого на фестивалі.

Варто зазначити, що фольклорний фестиваль може мати різні формати залежно від концепції, статусу, фінансових можливостей. Так, один із найпопулярніших у світі Смітсонівський фольклорний фестиваль, що проходить на Вашингтонському Молу (США), свідомо відмовляється від будь-яких театралізацій. Як стверджує директор відділу фольклорних програм Смітсонівського інституту США, ніхто нічого не репетирує заздалегідь: "ми показуємо життя, і співають і танцюють люди так, як у себе вдома, як на вулиці. Наше завдання – перш за все зупинити нищення традицій, що несе на собі урбанізація" [6, 109]. Проте це не означає, що відсутній відбір, певна підготовка, сценарний план і репетиції, які проводяться вдома перш ніж представники країн світу вирушають до Вашингтону на всесвітньовідомий фестиваль. До речі, Україну вперше запросили на Смітсонівський фестиваль, що відбудеться у 2014 році [4]. Стосовно формату цього фестивалю, то, дійсно, адміністрація фестивалю прагне максимального наближення до автентичних умов виконання фольклорних творів. Однак такі виступи все одно є лише "мімесисом", вторинним відтворенням народного виконання, а отже, відбувається певна

гра "в автентіку". Цікаво, що на Смітсонівському фестивалі, крім показу виступів автентичних колективів, демонстрації "наживо" роботи народних майстрів і кухарів, широко представлені й інші форми презентації тієї чи іншої національної традиції: фотовиставки, аудіовізуальні презентації на величезних екранах свят, звичаїв та обрядів, ремесел і побуту, а також аудіозаписи інструментальної музики і автентичного співу, тобто активно використовується весь сучасний арсенал технічних засобів.

Звичайно, формат фольклорного фестивалю, його естетика й стиль залежать також від того, присвячений він фольклорній культурі певної етнічної групи (гуцулів, поліщуків, подолян тощо) чи має жанрове спрямування (присвячений святу Купала, жнивам, новорічно-різдвяним святкуванням, весільній обрядовості та ін.), розрахований на демонстрацію традицій невеликого ареалу (села, району) чи певного історичного часу (козацьких часів, доби Бароко тощо).

Очевидно, що чим вище статус фестивалю, тим більше у організаторів є можливостей запрошувати професійних режисерів, сценографів, звукооператорів, а консультантами – хореографів і науковців-етнологів. Сьогодні серед визнаних майстрів на фестивалях успішно працюють такі відомі українські режисери, як В. Вовкун, С. Проскурня, С. Архипчук, Т. Грималюк, Є. Ваврик. Серед найпопулярніших українських етно-фольклорних фестивалів, варто назвати фестивалі: "Берегиня" (Луцьк), "Країна Мрій" (Київ), "Коляда" (Рівне), "Покуть" (Харківщина), фестивалі вертепів "Карпатія" (Коломия-Київ) та "Свято Коляди" (Львів), дитячі фестивалі "Котилася торба" (Дубно) й "Орелі" (Київ), "Калинове літо на Дніпрі" (Комсомольськ), "Трипільське коло" (Ржищів), "Осінь весільна" (Київ) та ін.

Існують авторитетні міжнародні комітети й організації, що опікуються фольклорними фестивалями. В багатьох з них Україна бере активну участь, враховує рекомендації, виступає з цікавими ініціативами (Український національний комітет Міжнародної ради з організації фольклорних фестивалів, Міжнародної танцювальної ради при CID UNESCO, Fundacion SOS, Європейського хорового товариства та Європейського руху "За збереження традицій та культури народів світу" тощо). Ці інституції проводять міжнародні семінари й конференції, на яких аналізуються основні світові тенденції й напрямки фольклорного фестивального руху. Останній такий захід проходив під егідою IOV (Міжнародної організації з народної творчості) у липні 2013 року в Україні в місті Севастополі в рамках фестивалю "Понтійська арена -2013". На конференції обговорювалися такі актуальні питання, як сучасні види й жанри фольклорних форумів, зростаюча в усьому світі популярність дитячих, танцювальних і кулінарних фольклорних фестивалів й особливості їхнього проведення, провідні сучасні тенденції й режисерські знахідки у постановці й проведенні фольклорних заходів. Наголошувалося на все більш активному використанні ландшафтних і архітектурних пам'яток як місця проведення фольклорних форумів, що робить фестивалі більш привабливими для учасників-відвідувачів, розширює їхню культурно-освітню програму тощо.

У світовій практиці організації фольклорних фестивалів спостерігається загальна тенденція використовувати для їх проведення замки, фортеці, історичні будівлі та прилегли до них території, що надає режисеру-постановнику додаткові можливості для створення оригінального театралізованого дійства. Як приклад можна навести проведення традиційного міжнародного фестивалю-конкурсу фольклору в Каталонії, що планується на лютий 2014 року в містечку Ллорет де Мар (Іспанія) у стінах середньовічного замку. На фестивалі крім уже звичних виступів фольклорних колективів із різних країн світу, конкурсів і численних змагань, має відбутися театралізоване відтворення лицарського турніру, битви на мечях, урочисте вшанування переможця і дами його серця, а також проведення пишної "королівської" вечері, в меню якої входять домашнього виготовлення випічка, вино, напої тощо, а обслуговують пажі в середньовічних костюмах [7]. Тобто саме місце проведення майбутнього фестивалю продиктувало художні засоби вираження і сценарій театралізованого видовища. Як бачимо, цілком комерційні заходи, покликані створити додатковий заробіток для місцевого населення, оформлюються як драматично-театралізовані видовища, привабливі для туристів. Такі історичні реконструкції в Україні з успіхом робить режисер Д. Мухарський в рамках проведення святкових акцій присвячених, як правило, певній ювілейній даті історичної події, святу міста тощо [3, 98-153].

Проте, як показує досвід зарубіжних колег, театралізовані історичні реконструкції з успіхом можуть бути застосовані при проведенні фольклорних фестивалів. Пов'язано це, перш за все, із загальною світовою тенденцією до візуалізації й видовищності культурних заходів усіх рівнів, яку культурологи й соціологи мистецтва пов'язують із домінуванням у свідомості наших сучасників т. зв. "кліпового мислення" [5, 112]. По-друге, фольклорний фестиваль, як і будь-який інший фестиваль, це – явище комплексне, синтетичне і багатофункціональне, який не є простою сумою декількох концертів, а за визначенням покликаний створити загальну піднесену, святкову атмосферу фесту, тобто дійства, в якому всі присутні є рівноправними учасниками.

Сьогодні зазнають певних змін як форми проведення фольклорних фестивалів, так і функціональність таких форумів, де рекреаційно-розважальна функція поступово виходить на перше місце. Проте смак режисера, відчуття стилю, знання в царині народної культури, підказують, що на фольклорному фестивалі розваги мають мати не кітчево-маскультивський характер, а бути у форватері народних традицій. Саме тому, на нашу думку, на фольклорних фестивалях такою популярністю користуються кулінарні майстеркласи, а також майстеркласи народних танців, традиційної вишивки, писанкарства та інших ремесел. Доречним є використання на фольклорних фестивалях (особливо дитячих) замість сучасних атракціонів традиційних гойдалок, орель, хургал та ін.

Недоліком багатьох фестивалів в Україні є те, що організатори відмовляються від послуг режисерів, мотивуючи це тим, що дійство складається вже з цілком готових обрядів, ритуалів, концертних номерів, вважаючи, що чітка послідовність, розміщення у просторі, створення послідовної програми – це і є режисура. При цьому ігноруються такі режисерські й драматургічні поняття, як: ідея фестивалю й його формат, тема фестивалю й його композиція. Особливої уваги потребує композиційна побудова фестивалю (зав'язка – розв'язка, розвиток дії, кульмінація, пролог – епілог), подійний ряд (вихідна подія, головна подія, фінальна подія), єдине неперервне сценічне дійство, що часто не враховується режисерами-аматорами. Як правило, вони не приділяють належної уваги (або вона повністю відсутня) створенню святкової атмосфери на фестивалі, забуваючи, що вона починає створюватися далеко до початку фестивалю (певними рекламними засобами, дійствами, акціями), розквітає під час фестивалю, і залишає той естетичний настрій, який ще довго знаходиться в атмосфері та є запорукою успішного повторення заходу в майбутньому.

Отже, можна говорити, що одним із головних завдань режисера-постановника фольклорного фестивалю є побудова концептуальної драматургії фесту із дотримання жанрових ознак традиційного мистецтва. Наприклад, весілля не може бути сумним за визначенням, його естетична функція пов'язана із створенням атмосфери радості й веселощів, а театралізовані дійства, наприклад, пов'язані із депортацією або Голодомором – звертаються до поминальних традицій та генетичної пам'яті нації, що, наприклад, мало місце на фестивалі "Берегиня -2013" (режисер – В. Вовкун).

На сьогодні сценарій у вигляді схеми або лібрето проведення фольклорного фестивалю має декілька канонічних констант. Це урочисте відкриття фестивалю, де почесні місця посідають адміністрація, політичні діячі, які підтримують фестиваль, а також спонсори і фронтмени, які безпосередньо задіяні в рекламі і комерційному успіху фестивалю. Іншою вже стандартною складовою є урочиста хода й дефіле учасників фестивалю. Проте, сучасні режисери шукають нові форми, цього вже доволі "затертого" прийому. Так, фестиваль "Весільна фортеця" (2013) в Кам'янець-Подільську (директор і режисер фестивалю Людмила Логінова – директор туристичної агенції "Квітка на камені") розпочали з "Параду наречених", де визначальною рисою стала оригінальність представленого учасниками дефіле сучасного образу нареченої. На практиці це вийшло досить несподівано й цікаво: наречені крокували з фатою довжиною до десяти метрів, їхали верхи, в каретах, женихи несли їх на руках тощо. Також відбувся парад весільних суконь і парад наречених у національному одязі різних регіонів України і різних національностей. Так, крім українських, на фестивалі були історичні презентації національних весільних обрядів і костюмів татарського, литовського, польського, вірменського, турецького, російського та єврейського народів, що споконвіку мешкали пліч-о-пліч на Поділлі.

Іншою традиційною складовою фольклорного фестивалю є алея майстрів. Майстер-класи ремісничого майданчика, що проходив під час весільного фестивалю в Кам'янець-Подільську теж зосередився навколо виготовлення весільних аксесуарів: валяння вовною, вишивкою стрічками, бісероплетіння, виготовлення весільної вишиванки тощо. Але головна мета організаторів була залучити у фортецю якомога більше відвідувачів, які б приїхали до Кам'янець-Подільську – однієї з туристичних Мекк України. Тому протягом фестивалю вхід до фортеці залишався платним, фотографування – платне, розваги у фортеці – платні й т. ін. Завданням як менеджменту, так і режисерів фестивалю було запропонувати туристам цікаву художню програму, а також привабливу структуру фестивалю на всі три дні. Організатори кожен з трьох днів фестивалю присвятили окремим видам і обрядам весілля: перший день – українське весілля, другий день – весілля лицарське, а також польське, єврейське, французьке, вірменське, а на третій день показати сучасне весілля.

Для створення святкової атмосфери, яка повинна була передувати фестивалю і панувати під час його проведення, а також промоакції для преси і засобів масової інформації та Інтернет видань було запропоновано оригінальний в образно-художньому плані, яскравий та несподіваний за формою проведення перформанс – вінчання двох башт Кам'янець-Подільської фортеці, які на час фестивалю стали символами нареченої та нареченого. Напередодні проведення фестивалю було організовано святкову театралізовану ходу 20-ти метрової найдовшої фати в Україні, що символізувала наречену. Символом нареченого стала семиметрова чоловіча краватка-метелик. Супроводжував це дійство фольклорний карнавал із музиками. Хода відбувалася спочатку містом, а потім продовжилася до фортеці через річку Смотрич, де переросла у ритуал вінчання двох башт фортеці: на одну з них одягнули фату, на другу – метелик. Це був яскравий і оригінальний пролог свята, який потрапив у новини ТБ каналів і Інтернет ресурсів. Потім всі заходи фестивалю відбувалися вже на тлі "одружених" башт Кам'янець-Подільської фортеці.

Як уже згадувалося, такі форми фестивалю, як просто концерт, сценічне відтворення обрядів уже не задовольняє учасників фольклорних форумів. На жаль, при проведенні фестивальних концертів ще залишається доволі популярною стара традиція (запозичена радянською естрадою ще у "Провсвіті") розташування виконавців на сцені у розвороті строга на глядача, тобто виконавці демонструють програму у вигляді монтажу, розрахованому на "когось", що не відповідає засадничому принципу фольклорної культури – виконання для себе, для задоволення своїх смаків і потреб. Тому невимушена поведінка виконавців фольклорних гуртів, їхній спонтанний рух на сцені, несподівані репліки й незаплановані емоції завжди викликають захоплення у глядачів.

Сьогодні режисер фольклорного фестивалю мусить обов'язково домагатися, щоб учасники неодмінно були в автентичних костюмах свого регіону, відмовляючись від т.зв. "сценічних" стилізованих костюмів, червоних чобіт, макіяжу й гриму та іншого "клубівського" реквізиту. Справа в тому, що до

сьогодні в Україні спеціалісти, які працюють із фольклорними гуртами, не відрізняють стилістику академічного відтворення фольклору на сцені (в стилі хору ім. Г. Віршовки або ансамблю П. Вірського) від автентичної народної традиції, для якої визначальним є принцип дотримання традиційності, спонтанності й невимушеності.

У структурі фольклорних програм концертного типу найкраще дотримуватися принципів контрасту, чергуючи різні номери за:

- 1) жанром (хорові, танцювальні, інструментальні)
- 2) віковим складом (дитячі, дорослі, людей похилого віку)
- 3) регіонами й етнічними групами

Так можна досягнути ефекту різноманітності в програмі й підвищити інтерес до дійства, адже однотипність стомлює й пригнічує емоційний стан глядачів. "Народні свята досягають масштабності образу за рахунок насиченості контрастами величю й смішного, зіставлення всього можливого багатства жанрів, стилів, натуралізму й умовності, розмаїття видовищних форм та подій. Це ще один вимір всесвіту – його естетична неосяжність, бездонність людини, невичерпність народ. – писав відомий український режисер Віктор Кісін. – Психологічне та естетичне розмаїття здатне утворювати образний аналог Всесвіту. Отже, супервидовище можна створити на звичайній сільській вулиці, маючи якихось два-три десятка самодіяльних виконавців" [2, 71].

Найбільше схвалення отримує інтерактивна участь у всіх акціях максимального загалу всіх, хто прийшов на фольклорний форум. Наприклад, на фестивалі в Кам'янець-Подільську у стінах фортеці не тільки відтворювались народні весільні обряди, а й молодята дійсно святкували свій шлюб. Це не було відродженням якогось обряду. Це родинна подія безпосередньо набувала видовищно-розважальних форм дозвілля.

Отже, розглянувши форми й засоби режисури у створенні фольклорних фестивалів, можна підсумувати, що основною сучасною тенденцією є використання нових підходів при відтворенні традиційної народної культури на фестивальних майданчиках. Мистецтво режисури подібних фестивалів полягає у створенні органічного, тематично єдиного сплаву різних видів мистецтв. Режисер, який працює на фольклорному фестивалі, має бути добре обізнаним із світовою фольклорною культурою, цікавитися народною музикою, обрядами, костюмами тощо. З іншого боку, він обов'язково має бути в курсі останніх напрямків у сучасному мистецтві як театральному, так і інших видів мистецтва (музиці, танців, живописі, скульптурі, архітектурі тощо). Сьогодні режисер фольклорних фестивалів часто поєднує в своїй особі продюсера, арт-директора, сценографа, піарщика, але основним його завданням є: розробити загальний режисерсько-постановочний план заходу й послідовно вмотивоване дійство, розробити мізансцени, поєднати окремі епізоди (документальні, художні), за законами драматургії подати логічну композицію всього дійства та окремих його епізодів, де складовими будуть пролог, розвиток дії, кульмінація, епілог, а також головна подія свята, що емоційно позитивно впливатимуть на всіх учасників фольклорного дійства.

Література

1. Афанасьєв Ю.Л. Характерні особливості та функції фольклорних фестивалів /Афанасьєв Ю.Л., Чернецька С.Ю. // Вісник ДАККіМ. – Вип.4 . – К., 2011.
2. Кісін В. Режисура як мистецтво та професія; Життя. Актор. Образ: Із творчої спадщини /Кісін В. – К.: Видавничий дім "KM Academia", 1999. – 268 с.
3. Мухарський Д. Свято – моя професія /Мухарський Д., Конькова Г. – К.: ВАТ "Вид-во "Київська правда", 2009.
4. Смітсонівський фольклорний фестиваль мандрує Україною [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/3545746.html>.
5. Хренов Н.А. Зрелища в епоху востання масс /Хренов Н.А. – М.: Наука, 2006. – 646 с.
6. Хрома Г. Фольклорні фестивалі України і проблеми сценічного втілення фольклору /Хрома Г. // Вісник КНУКіМі: Зб. наук. праць. – Вип. 6. – К., 2003. – С. 109-120.
7. Fiestalonia International Art Festivals [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fiestalonia.com/catalonia-folk.html>.

References

1. Afanasiev Yu.L. Kharakterni osoblyvosti ta funktsii folklornykh festyvaliv /Afanasiev Yu.L., Chernetska S.Yu. // Visnyk DAKKKiM. – Vyp.4 . – K., 2011.
2. Kisin V. Rezhysura yak mystetstvo ta profesii; Zhyttia. Aktor. Obraz: Iz tvorchoi spadshchyny /Kisin V. – K.: Vydavnychiy dim "KM Academia", 1999. – 268 s.
3. Mukharskyi D. Sviato – moia profesiiia /Mukharskyi D., Konkova H. – K.: VAT "Vyd-vo "Kyivska pravda", 2009.
4. Smitsonivskiyi folklorny festyval mandruie Ukrainoiu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/3545746.html>.
5. Khrenov N.A. Zrelischa v epokhu vosstaniya mass /Khrenov N.A. – M.: Nauka, 2006. – 646 s.
6. Khroma H. Folklorni festyvali Ukrainy i problemy stsenichnoho vtilennia folkloru /Khroma H. // Visnyk KNUKimi: Zb. nauk. prats. – Vyp. 6. – K., 2003. – S. 109-120.
7. Fiestalonia International Art Festivals [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://fiestalonia.com/catalonia-folk.html>.

Толубко В. А.

Режиссура фольклорного фестиваля

Исследуются виды современных фольклорных фестивалей и их драматургия. Рассматривается динамика режиссуры фольклорного фестиваля, анализируется специфика работы режиссера фестиваля, сочетающая традиционные и современные методы для воплощения заданий, которые стоят перед режиссерской группой (создание концепции, формата, сквозного действия, основного фестивального события, сценографии, звукового и светового оформления площадок, постановка открытия и закрытия фестиваля и т.д.).

Ключевые слова: режиссура, фольклорный фестиваль, сценическое действие, зрелищность.

Tolubko V.

Directing Folk Festival

The dynamics of directing of the modern folk festivals, their drama, set design, as well as the specifics of the entire director's production group are studied.

Folk festivals in Ukraine are very popular and constantly gather an audience of thousands. Today, in the era of globalization such folk forums facilitate cultural exchange between nations, ethnic groups and social organizations. Wide range of information about different cultures contribute peace between nationalities and the reduction of antagonism and aggression between them. However, globalization is also associated with the progressive unification of the many aspects of national cultures that gives rise to the opposite trend when the aggressive imposition of "leveling" of the cultural space causes the opposite reaction – an interest in their own cultural traditions and in folk traditions of other nations, and the desire to protect their own cultural values. In Ukraine, the interest in folk culture has its own characteristics. In terms of permanent forbiddance on Ukrainian language and national identity only folk tradition was the constant foundation that contributed to the revival of Ukrainian culture as an independent phenomenon in European cultural context. Therefore, in Ukraine, folk festivals are very popular as a way of the own cultural identity. Ukrainian folk culture does not lead just only to the rustic culture, but it includes also the culture of other social stratum, such as the Cossacks, handicraft, as well as gentry and knightly traditions of Ukrainian cultural and political elite. This cultural stratum has a huge potential for dramatic theatrical festival shows.

A distinctive feature of the folk festivals is the maximum concentration around national cultural tradition that at such events is relayed into the theatrical and entertainment forms. The main task of the director is the organic combination of traditional culture, unprofessional, variability, which is a priori of folk culture, with certain rules and laws of the performing arts as a professional skill. One should avoid mechanical transfer of traditional ceremonies, songs, games on the festival scene, and tends with the artistic methods to convey the atmosphere of festive folk culture. The director faces the task of an organic combination of the past and present, as well as the construction of the festival action in such way as to motivate and inspire a contemporary with folk tradition, to light and present in the aesthetic language of modernity.

Another important factor in today's director of folk festivals, is the commercialization of the festival movement, as a part of the tourism infrastructure. A modern folk festival director faces the task to pay the maximum attention to the commercial part of the event, which affects on the director's vision of the overall festival picture, and on the selection of its members, expressive artistic methods and directing techniques. So, folk festival director often combines his work with the administrative work of the director, art director, producer.

First of all, before the director is the task to develop a spectacular artistic explication, the original format of the festival, to consider the through action that should tie into a coherent, logical sequence the performances of the festival participants; to offer an original set design, sound and lighting design of the stage platforms, to develop the director's explication of the opening and closing ceremonies, as well as the main event of the festival. Typically, theatrical spectacle of the festival becomes the central festival event, that expresses the main idea of the festival.

Today, folk festivals have different formats, that depend on the status of financial opportunities, concepts, themes of the event. The format of folk festival, aesthetics and style are also dependent on whether it is dedicated to folk culture of a particular ethnic group or has the genre direction, or demonstrates the tradition of a small area (village, district, local) or the tradition of the specific historical time (the prince, Cossack times, the era of Baroque and others).

Global trend of folk festivals is the active usage of landscape and architectural attractions as the venue of folklore activities, that contributes to the attractiveness of visitors, enhances the aesthetic appreciation of folk activities, expand their cultural and educational program. In the other turn, the venue of the festival dictates the choice of artistic media and the formation of the artistic design of the theatrical spectacle. This is due to the general tendency of visualization and entertainment of cultural events of all levels. The folk festival, as well as any other festival, it is a complex, synthetic and multifunctional phenomenon, not just the sum of several theatrical shares. By definition, on the festival it should be general encouraged atmosphere of the fest, like a holiday, where all participants are competent.

One of the main tasks for the director of the folklore festival is the creation of the conceptual drama and director plan of the full event, taking into account the features of the traditional genre of folk art. Today shooting script (implemented as a common scheme or libretto) of the folk festival has the several canonical constants: opening ceremony, parade, procession of participants, concerts and individual performances, improvised performances, competitions, culminating action and grand final (Gala).

In the structure of folklore programs, that have spectacular type, it is recommended to follow the principle of contrast, alternating different performances by: a) the genre (choral, dance, instrumental), and b) the age composition (children, adults, the elderly), and c) regional characteristics. So you can achieve the variety of programs, raise the interest for action as the monotonous performances tire and depress the emotional mood of the audience. Special emphasis is directed to the interactive participation in all the actions the maximum number of those who are on our folklore.

Having reviewed the basic principles, forms of folk festivals direction, it can be summarized that the main current trend is to use new, original approach for playing, reconstruction and representation of traditional folk culture. Direction skill at such festivals consists of creation the fascinating spectacle and unique atmosphere of the national holiday with the help of the organic, thematically unified fusion of different types of art.

Keywords: direction, folk festival, stage performance.